

Participatieve Actie Audit

Een sociaalwetenschappelijke manier van auditen;
kwalitatief en onderzoekend

Maarten de Witt
Milada Speet

4 juni 2026

IIA Congres

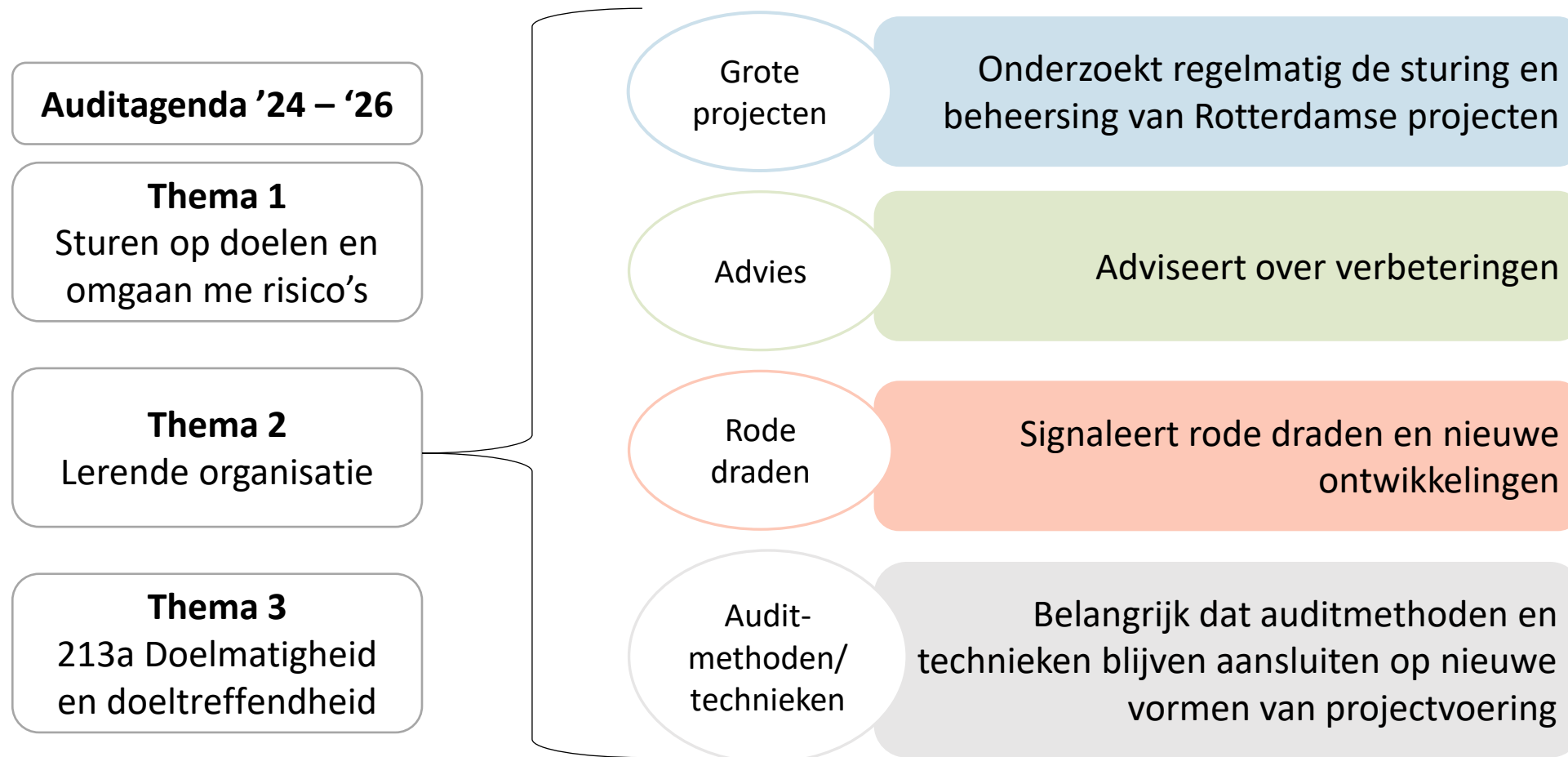

Waarom een Participatieve Actie Audit?

- Leren in grote complexe projecten
- Stadsontwikkeling

Concern Auditing en grote projecten

Inhoudsopgave

1. Oefeningen
2. Participatieve Actie Audit belangrijk in huidige tijd
3. De casus: aanleiding
4. Wat is Participatieve Actie Audit en wat doe je
5. Wat is er innovatief aan?
6. De casus: uitkomsten
7. Vragen

Inhoudsopgave

1. Oefeningen

2. Participatieve Actie Audit belangrijk in huidige tijd

3. De casus: aanleiding

4. Wat is Participatieve Actie Audit en wat doe je

5. Wat is er innovatief aan?

6. De casus: uitkomsten

7. Vragen

Speed Connections Bingo

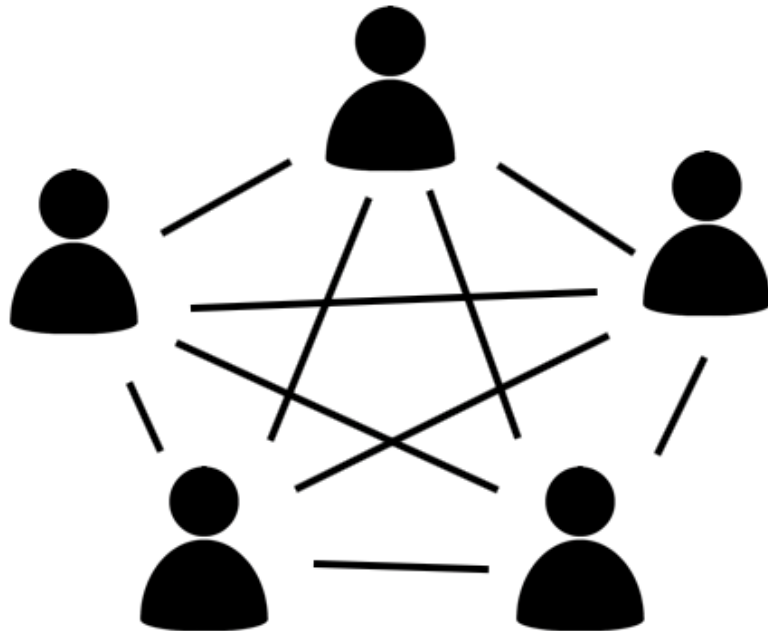
Spelregels

- 10 stellingen
- Zoek iemand die hetzelfde antwoord heeft op één van de stellingen als jijzelf
- Noteer de naam van deze persoon
- Je mag niet 2x dezelfde persoon gebruiken

Speed Connections Bingo

1. Ik betrek stakeholders actief bij het definiëren van onderzoeksvragen
2. Ik bespreek tussentijdse bevindingen regelmatig met de business
3. Ik pas mijn onderzoeksaanpak aan op basis van input uit de lijn
4. Ik zie mijn rol als auditor/onderzoeker ook als sparringpartner
5. Ik houd rekening met draagvlak bij het formuleren van conclusies
6. Ik communiceer bevindingen in dialoog, niet alleen via rapportages

Oefeningen

Auditen van complexiteit

IIA award 2020

Van bespreken complexiteit
→ naar gezamenlijk leren/
verbeteren

Van aanbevelingen in de
omgang met complexiteit
→ naar aanbevelingen
ingebakken in de methode

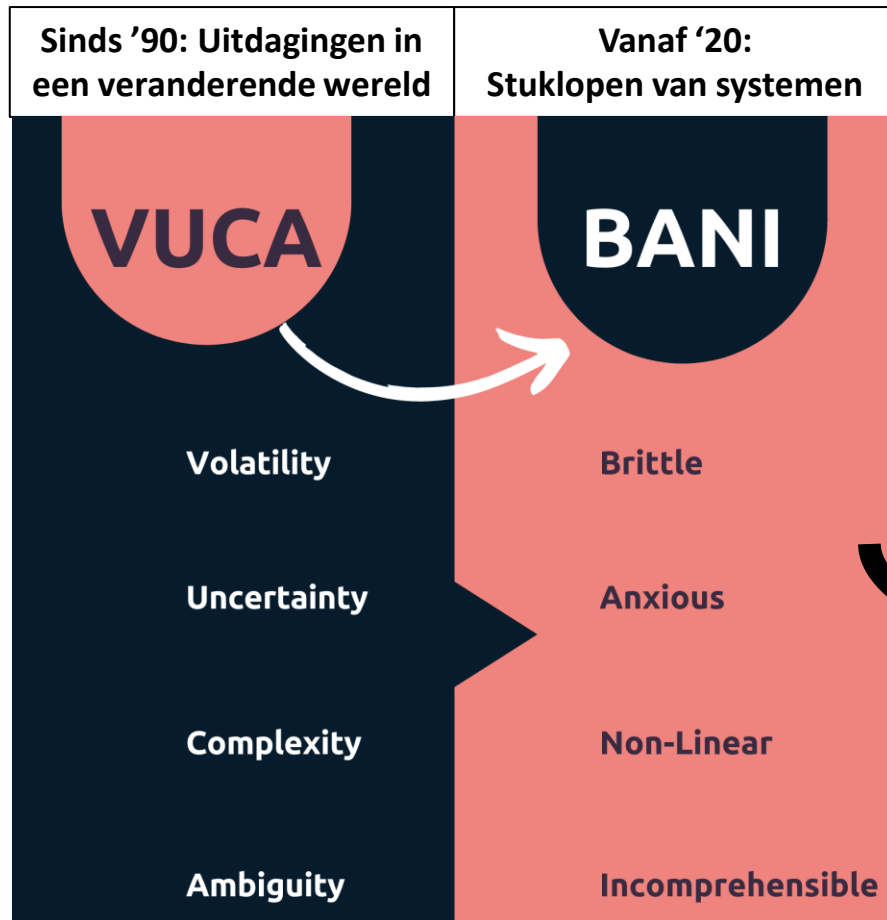

IIA award 2025

Inhoudsopgave

1. Oefeningen
2. Participatieve Actie Audit belangrijk in huidige tijd
3. De casus: aanleiding
4. Wat is Participatieve Actie Audit en wat doe je
5. Wat is er innovatief aan?
6. De casus: uitkomsten
7. Vragen

Participatieve actie audit belangrijk in huidige tijd

Voorbeelden	
Nr	Systeem
1	Zorgsysteem
2	Onderwijssysteem
3	Energie- en klimaatsysteem
4	Voedselsysteem
5	Bestuurlijke en politieke systemen
6	Financieel systeem
7	Logistiek en supply chain-systemen
8	Digitale informatie-systemen
9	Organisatie-systemen / bedrijfsmodellen
10	Informatieve en kennisystemen

Meer complexiteit

Omgeving auditor meer VUCA ^{*1}

++ partijen en belangen ^{*1}

Van Twist e.a.:

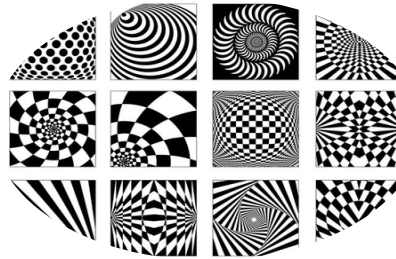
^{*1}: 'Audit, maar dan anders'

^{*2}: 'Auditing: inspiratie voor innovatie vanuit de sociale wetenschappen'

Audit moet zich ontwikkelen

Kritiek audit: moeite complexiteit ^{*2}

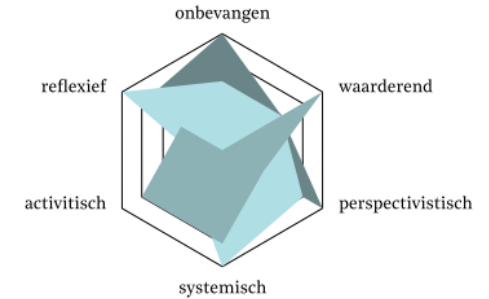
'Insights' boven 'foto' ^{*1}

IIA: "We must transform now or risk becoming irrelevant by 2035"

PAA is oplossing

Haal inspiratie uit sociale wetenschappen! ^{*1} en ^{*2}

Kurt Lewin: Founder actieonderzoek

"If you want truly to understand something, try to change it."

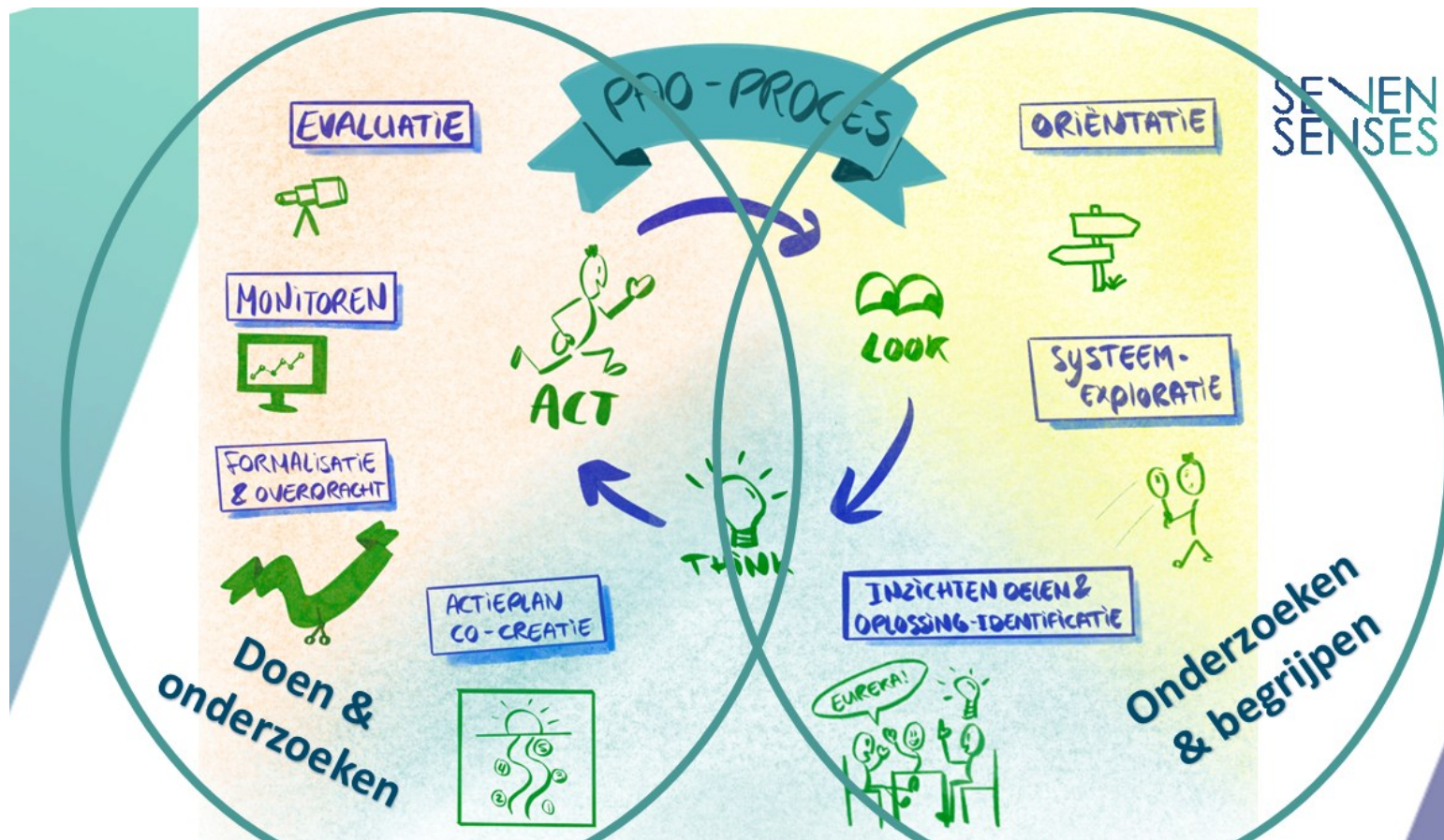
Inhoudsopgave

1. Oefeningen
2. Participatieve Actie Audit belangrijk in huidige tijd
- 3. De casus: aanleiding**
4. Wat is Participatieve Actie Audit en wat doe je
5. Wat is er innovatief aan?
6. De casus: uitkomsten
7. Vragen

Inhoudsopgave

1. Oefeningen
2. Participatieve Actie Audit belangrijk in huidige tijd
3. De casus: aanleiding
- 4. Wat is Participatieve Actie Audit en wat doe je**
5. Wat is er innovatief aan?
6. De casus: uitkomsten
7. Vragen

Wat is Participatieve Actie Audit en wat doe je

Inhoudsopgave

1. Oefeningen
2. Participatieve Actie Audit belangrijk in huidige tijd
3. De casus: aanleiding
4. Wat is Participatieve Actie Audit en wat doe je
- 5. Wat is er innovatief aan?**
6. De casus: uitkomsten
7. Vragen

Heilige huisje audit omver

- **Deductie:** Van theorie naar praktijk
- **Objectief:** Oordeel o.b.v. feiten en bewijs, Overeenkomsten belangrijk (modus).
- **Onafhankelijk:** autonoom, geen belangenverstrengeling, vrij van externe druk
- **Kritisch:** glas half leeg, risicogericht

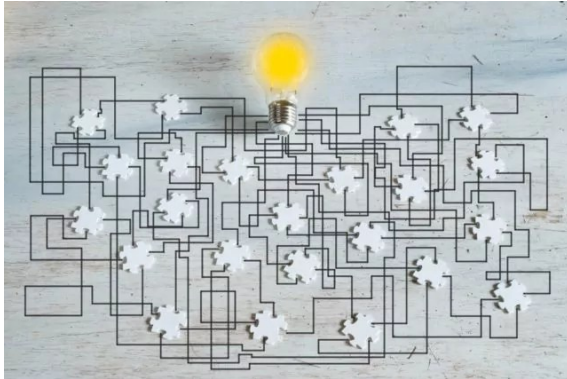

- **Inductie:** Van praktijk naar theorie
- **Subjectief:** Verschillen tussen mensen belangrijk. Interpretatie meervoudige werkelijkheden.
- **Afhankelijk:** Audittees bepalen probleemdefinitie en oplossingsrichtingen
- **Waarderend:** glas half vol, stimuleren energie groep

Quote ervaren auditor

“Wat er voor mij uitspringt, is dat ik mij continu moest beheersen om geen oordeel te hebben of met adviezen te komen. Nogal tegenstrijdig aan de functie van een auditor, maar ook met mijn eigen karakter.”

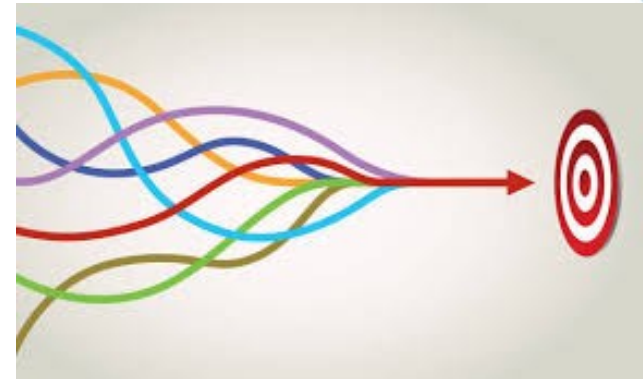
Wat is er innovatief aan?

Effectief taai vraagstukken

Community-up i.p.v. top-down

Scope nog aanpasbaar

Co-creatie oplossingen

Nadruk op verschillen/
gelijkwaardig

Gesprek anders nooit gevoerd

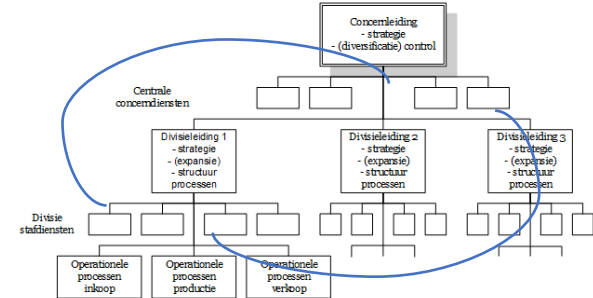
Meerwaarde auditor

Goed in analyse/ interviewen/
samenvatten/ rapporteren

Kennis organisatiekunde

Andere lijntjes/ tafels

Ervaring cultuur onderzoek

Tips bij oplossingsrichtingen

Kennis inbrengen

Struggles voor auditors

Vertrouwen op proces
en energie van
methode

Uitkomst onzeker..

Op pad zonder normenkader

Kan zonder rapport!

Andere manier rapporteren

Auditor =
procesbegeleider

Inhoudsopgave

1. Oefeningen
2. Participatieve Actie Audit belangrijk in huidige tijd
3. De casus: aanleiding
4. Wat is Participatieve Actie Audit en wat doe je
5. Wat is er innovatief aan?
- 6. De casus: uitkomsten**
7. Vragen

Quotes deelnemers

“Er is meer begrip en steun. De urgentie tot actie lijkt toe te nemen.”

“Het denken is op een mooie manier aangezet en er zijn verbindingen tussen collega’s en onderwerpen ontstaan.”

Inhoudsopgave

1. Oefeningen
2. Participatieve Actie Audit belangrijk in huidige tijd
3. De casus: aanleiding
4. Wat is Participatieve Actie Audit en wat doe je
5. Wat is er innovatief aan?
6. De casus: uitkomsten
7. Vragen

Vragen

